

יום שישי ה' אב תשפ"ד
 09 אוגוסט 2024

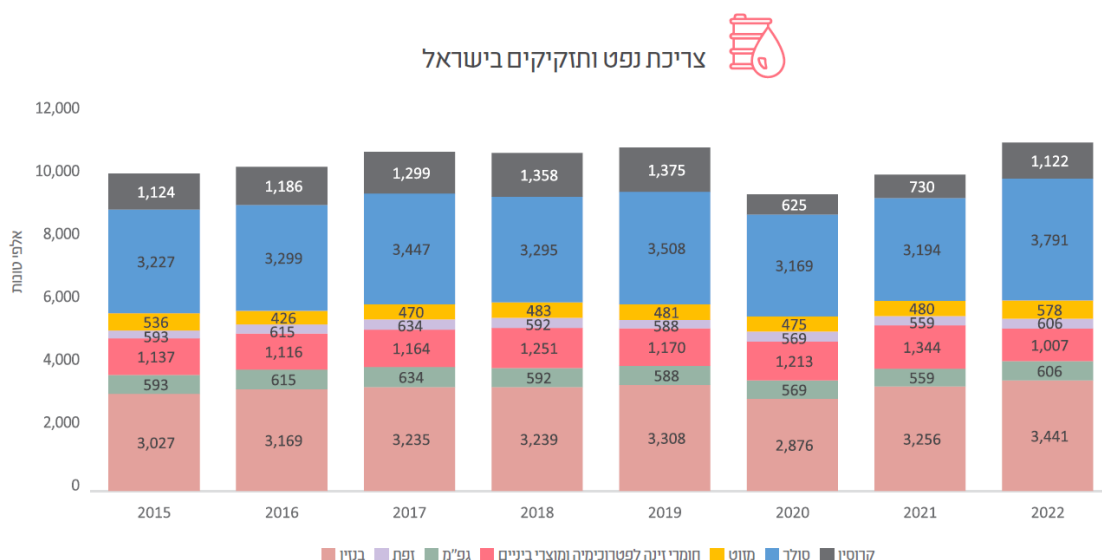
לכבוד,
 ראש ממשלת ישראל, מר בנימין נתניהו
 שרי ממשלת ישראל
 עו"ד יוסי פוקס – מזכיר הממשלה

שלום רב,

התייחסות למסמך שהוציאה חברת קצא"א למשרד ראש הממשלה כתגובה לחוות הדעת של המשרד להגנת הסביבה מתאריך ה- 2.8.2024

1. **הגדלת כמויות השינוע הינה לצרכי מסחר ולא לצרכי הביטחון האנרגטי של מדינת ישראל -**
 המשרד להגנת הסביבה נוקט באחריות מקצועית מתוקף תפקידו על הגנת הסביבה ובריאות הציבור. אנשי המקצוע מבינים כי בהובלת הנפט לטובת מסחר בין יבשות אין שום תועלת ביטחונית, אין שום תועלת אנרגטית למשק האנרגיה של ישראל וההיתכנות הכלכלית בטלה בשישים לעומת הנזק הכלכלי מדליפות.
 משק האנרגיה של מדינת ישראל צורך 10 מיליון טון של נפט ותזקיקים וההיתרים הקיימים במפרץ אילת ואשקלון מאפשרים את ייבוא ופריקת הנפט לצרכי הביטחון של מדינת ישראל. הבקשה של קצא"א להגדיל את היתרי הרעלים ביותר מפי 2 מהצריכה של מדינת ישראל הינה לצרכי מסחר בלבד ולא לצרכי הביטחון האנרגטי של מדינת ישראל. כל הגדלה לצרכי מסחר בלבד מסכנת את כלכלת ישראל הרבה יותר מאשר ההיתכנות לרווח, על כן צודק המשרד להגנת הסביבה המגביל את הסיכון לצרכי מדינת ישראל בלבד. לראיה, גם במלחמת "חרבות ברזל", לא היה מחסור בדלקים כשבמקביל כמות הנפט שעברה בנמלים הייתה בהלימה להיתרי הרעלים.

מתוך דוח מצב משק האנרגיה שהוציא משרד האנרגיה 2024

2. **קצא"א אינה הגורם הקובע את מדיניות הביטחון האנרגטי של ישראל** - שלא כפי שקצא"א ציינו במכתבם, המלאי הנשען על מלאי של לקוחות זרים אינו אמין ואינו עומד תמידית לרשות הביטחון האנרגטי של מדינת ישראל. לראייה, עם תחילת מלחמת "חרבות ברזל" מכלי קצא"א היו מרוקנים, אחרי המשלוח ללקוחות. שוק הלקוחות לא נמצא בהלימה עם צרכי מדינת ישראל. להבנתנו, קצא"א אינה אמונה על קביעת מדיניות הביטחון האנרגטי של מדינת ישראל, אלא חברה ממשלתית האמורה לשנע ולסחור בנפט. משרד האנרגיה הוא המחויב להוביל מהלך אסטרטגי של חלופות שונות לביטחון האנרגטי של מדינת ישראל ואלה ייבחנו ע"י כל המשרדים הרלוונטיים. יתרה מכך, יש אולי צורך להגדיר מול קצא"א מהי כמות המיכלים שלא ניתן לסחור בדלק המאוחסן בהם, והם יהוו את מלאי החירום לצורך הבטחון האנרגטי של ישראל בשעות חירום.

3. **בחינת המספרים שקצא"א מציגה כ"מלאי חירום", ע"י גורמי המקצוע האחראים** - לאור המספרים שקצא"א מציגה כ"מלאי חירום נדרש" במדינת ישראל, נבקש כי תיעשה עבודה מסודרת ע"י תש"א ומנהל הדלקים, שתציג את התסריטים השונים למלאי החירום הנדרש והדרכים לאפשר מלאי חירום זה בהתאם למגבלות הסביבתיות של מדיניות "אפס תוספת סיכון למפרץ אילת".

4. **סכנה לזיהום אוויר ופגיעה בבריאות הציבור** - טענת קצא"א כאילו אין פגיעה בבריאות הציבור היא טענה משוללת כל יסוד. לא הוצגה חוות דעת מקצועית בתחום בריאות הציבור, ולא נערך תסקיר השפעה על הבריאות, או תסקיר השפעה על הסביבה בו נלקחו בחשבון השיקולים הבריאותיים בהתייעצות משרד הבריאות. **כפי שזכרנו בחוות הדעת הבריאותית של ראש חטיבת בריאות הציבור במשרד הבריאות: "בעת שפך נפט משמעותי, תיתכן עליה בתחלואה נשימתית אקוטית כתוצאה מזיהום אוויר. תיתכן פגיעה נקודתית נוספת באיכות האוויר עם עליה של ריכוזי חומרים אורגניים נדיפים שעלולה להוביל לתופעות בריאותיות מיידיות – צריבה וכאבים בעיניים, קשיי נשימה ואף תופעות בריאותיות ארוכות טווח עקב עליית ריכוז של החומרים המסרטנים".** טענת קצא"א כאילו החברה הקימה חמש תחנות ניטור ולא הייתה אפילו חריגה אחת מהמוגדר בחוק אוויר נקי היא טענה מטעה ולא רלוונטית ובכל מקרה טעונה הוכחה. ראשית, רבים מהחומרים המסרטנים והרעילים כלל לא נמדדים בתחנות הניטור השגרתיים. שנית, גם מתחת לסף המוגדר בחוק אוויר נקי קיים נזק בריאותי. שלישית, הגדלת שינוע הנפט יכולה להוביל לזיהום אוויר החורג מהסף המוגדר בחוק אוויר נקי ולעליה בתחלואה, בכלל ובפרט בעת שפך נפט.

5. **סכנה לאספקת מי השתייה בישראל** - קצא"א טוענים כי "מתקני ההתפלה של אילת נסמכים בעיקר על מי קידוחים מליחים ולא על הים – אכן, כיום רק כ-20% מאספקת המים באילת מגיעה מהים, אבל זוהי טענה מטעה המתעלמת ממידע חשוב. באילת והערבה דרומית כבר היום יש מחסור במים וגריעה של 20% בהפקה תתבטא מיידי במחסור לאספקה. כמו כן, בימים אלו נבנה מתקן התפלה חדש (סבחה ד') השואב מי ים, מתקן אשר יספק החל משנת 2028 כ-20 מיליון קוב שיהוו 80% ממי השתייה לעיר¹. כלומר, בקרוב מאוד אספקת המים של אילת כן תהיה תלויה לגמרי במי ים נקיים. למרות שמתקן ההתפלה החדש יישאב מנקודה צפונית יותר ובעומק רב יותר, המודלים מראים כי פיזור הנפט במפרץ משתנה בעונות השנה ע"פ הרוחות והזרמים ושפך נפט גורם לזיהום לא רק בפני המים, ולכן פתחי היניקה של מתקן ההתפלה הישן והחדש נמצאים באזור אילו יכול להגיע שפך נפט. זהו סיכון שאי אפשר להתעלם ממנו. כמו כן, הכפלה של כמות מכליות הנפט באשקלון (בשל ההכפלה פי 10 באילת) תגדיל מאוד את הסיכון לשפך נפט אל מול מתקני ההתפלה בחופי הים התיכון שמדרום לראש"צ. למעשה, חמשת המתקנים הגדולים באשקלון, אשדוד, פלמחים, שורק 1 ו-2, מספקים כ-60% מצריכת המים הביתית בישראל. הגדלת כמויות השינוע באשקלון תגדיל במידה רבה את הסיכון לשפך נפט שיגרום להשבתתם.

6. **הפעלת תחנות הכוח בישראל בשעות חירום** - לעניות דעתנו, אין אמת בטענה שדלק שתספק קצא"א יחליף את קידוחי הגז שייסגרו בעת חירום. לראייה, בעת מלחמת "חרבות ברזל" כאשר אסדת תמר הפסיקה לחודש את קידוחי הגז, הובא פחם כתחליף לתחנות הכוח. בהנחה שיוגדר מלאי דלקי לשעת חירום, אזי לא תהיה בעיה להשתמש בו. המגמה היום בישראל היא להרחיב את ייצור האנרגיה המתחדשת המבוזרת, שהיא הזולה ביותר ומספקת את החוסן הטוב ביותר בשעת חירום בישראל. ישראל קבעה יעד של 30% מתחדשות ב-2030. בימים אלו הגישו חברות רבות, כולל קצא"א הצעות למתקני אגירה גדולים ואושרו 17 מיליארד ₪ לפיתוח הרשת. כל משרדי

¹ מי הקידוחים מליחים מכילים ריכוז חנקות גבוה מידי למפרץ אילת ולכן התוכנית לצמצם באופן ניכר את השאיבה מהם.

הממשלה, חברת "נגה" וחברת חשמל מבינים את הפוטנציאל האדיר, שהוא גם כלכלי וגם סביבתי, למשק אנרגיה מבוזר ואמין גם בשעות חירום תוך מימוש אנרגיה סולארית מבוזרת. מגמה זו הינה מגמה עולמית ועל ישראל לקדם עסקאות כלכליות בתחומי האנרגיה הנקייה ולא בסחר נפט, אשר לו השלכות שליליות ומסכנות.

7. **סיכון בטחוני מוגבר עקב הגדלת פעילות השינוע של קצא"א** - בימים אלו, כשמדינת ישראל נערכת אל מול התקפה איראנית, הדבר הראשון שהורתה המדינה, הוא לפנות מכלי אגירה של אמוניה וחומרים מסוכנים. גם קצא"א צריכה להתעדכן ולהבין כי אויבנו אכן בעלי יכולת לסכן את האזרחים, את התשתיות ואת אוצרות הטבע בישראל וההתעקשות להרחיב פעילות מסכנת אינה נכונה. יש למצוא חלופות שאינן מסכנות את הציבור ואת ערכי הטבע, כאלו שגם יורידו את המוטיבציה של אויבנו לפגוע בהם.

8. **יחסי מדינת ישראל עם איחוד האמירויות** - אחרי שיחות עם דיפלומטיים ישראלים העובדים במדינות המזרח התיכון ומתוך כתבות ושיחות עם אנשים הקשורים לשחקנים שונים במדינות האמירויות, אנו מבינים כי יחסם להסכם הסחר בנפט, הנו כאל הסכם **מסחרי** ולא מדיני, אשר אין בביטולו פגיעה ביחסים הדיפלומטיים של מדינת ישראל. בימים אלו, כאשר רוב מדינות המפרץ מבינות את הפוטנציאל בצורך של אנרגיה נקייה ומימן ירוק במדינות אירופה, זוהי הזדמנות מצוינת לישראל לייצר עסקאות של מימן ירוק דרך צנרת, מכיוון שהוא אינו מהווה סיכון למפרץ אילת ומחזק כלכלית את האזור והסביבה כולה. יש אומנם מקורות רשמיים של נמל עקבה ומשרד האנרגיה הירדני כמות הנפט שמשונעת דרך נמל עקבה היא כ- 2 מיליון טון בשנה² שאר הנפט מגיע לירדן מעירק ביבשה. כמו כן, חייבים לזכור עקבה היא הנמל היחיד של ירדן.

9. **מדיניות אפס תוספת סיכון במפרץ אילת מקובלת על דעת המשרד להגנת הסביבה בעבר ובהווה ואסור לבטלה קצא"א טוענים כי מדיניות תוספת אפס סיכון היא מדיניות שיזמה השרה זנדברג, והיא נמנעת מניהול סיכונים" - זו טענה שאינה נכונה, ולראיה:**

א. יש היתר רעלים וכמות מכליות הנפט גדלה מממוצע של 2 מיכליות בשנה בעשור הקודם עד כדי 11 מכליות בשנת 2022 באישור המשרד להג"ס.

ב. מאז ומתמיד היתר הרעלים באילת היה בהיקף כ-2 מיליון טון בשנה וההנחיות "לתוכנית חירום מפעלית" לקצא"א היתה תחת הנחה של עד 6 מכליות נפט בשנה. המשרד החליט לבסוף (בתקופת השרה זנדברג) לוותר על ההגבלה של 6 מכליות מסיבות טכניות ומשפטיות, אבל הותר על כנה ואף חיזק את ההגבלה של 2 מיליון טון בהיתר הרעלים, קצא"א משכה את עתירתה בנושא.

ג. ב 2008 הוצאו כל כלובי הדגים (חקלאות ימית) ממפרץ אילת וב- 2016 נקבעה מדיניות צמצום הזרמות למפרץ אילת. כל זאת על מנת לשמור על אפס תוספת סיכון מהזרמות של חנקן ונוטריינטים למפרץ אילת³. מדיניות זו נשמרת באדיקות בשל הערך הסביבתי והכלכלי הגדול של מפרץ אילת.

ד. השרה גילה גמליאל התנגדה להגדלת שינוע הנפט באילת כבר מינואר 2021, חצי שנה לפני שהוחלפה ע"י השרה זנדברג.

² https://petra.gov.io/Include/InnerPage.jsp?ID=35606&lang=en&name=en_news; סך כל מכליות אבר מזלי

³ על מנת לצמצם את הסיכון של פריחת אצות לשוניות האלמוגים. במל עקבה הסולל דלקים שונים, דשנים, תמיסות, וחומרי גלם מספים המגיעים במכליות הוא כ- 4 מיליון טון בשנה

לסיכום: הנתונים שהובאו כאן נבדקו על ידי מגוון אנשי מקצוע והם מפריכים כל קשר בין הגבלת הסיכונים הסביבתיים והגדלת סיכון הביטחון האנרגטי של ישראל בשל מחסור בדלקים. כאמור, מי שאחראית על ייבוא הדלקים למשק האנרגיה של ישראל היא חברה ממשלתית בשם תש"א, ואילו קצא"א הוקמה לטובת סחר בנפט ודלקים וכיום היא גם יודעת לתת שירותי אחסון לתש"א. קצא"א אינה קשורה לדיון על הביטחון האנרגטי של ישראל ותמוהה בעניינו העובדה שהם מינו עצמם כ"שופר" של תחום שאינו כלל באחריותם.

המשרד להגנת הסביבה הינו המשרד האמון על הפחתת סיכונים לסביבה ולתושבים מפעילות כלכלית ואחרת. לא משרד האוצר, לא הביטחון ולא הכלכלה יכולים להחליף את משרד הגנת הסביבה בתפקידו.

נכון להיום הביטחון האנרגטי בישראל לא נפגע, אין צורך להלך אימים ולהעמיס על כל המשרדים הממשלתיים את האג'נדה הפרטית של מנהלי חברת קצא"א ובעליה. בישראל לא חסר דלק, ומעולם לא היה חסר דלק מאז מלחמת יום הכיפורים. כל הדיונים והלחצים הללו מפריעים למשרד להגנת הסביבה, אשר כשמו כן הוא ותפקידו להגן על נכסי הטבע שהם נחלת הכלל ומהווים את המנוע הכלכלי של העיר אילת ושל יישובי הנגב, ולהתריע כאשר יש סכנה לרשויות לאורך חופי הים התיכון ולתשתית הבסיסית שהם מספקים למדינת ישראל: חשמל, מים, חופי רחצה.

החלטה על הגדלת כמויות השינוע תהווה מחטף קצר של כעשור, עד שהסחר בנפט יהיה מיותר. אלא שבתקופה זו יכול להיגרם נזק לעידנים רבים, נזק שכבר לא ניתן יהיה לתקן. הים התיכון, ים סוף ומרחבי הנגב הינם נכסים אסטרטגיים של מדינת ישראל ויש להגן ולשמור עליהם מכל משמר.

בידיכם לשמור על האינטרס הציבורי ולעצור את האסון הבא!

בכבוד רב,

דן אלון, מנכ"ל החברה להגנת הטבע

מור גלבוץ, מנכ"ל עמותת צלול

עמית ברכה, מנכ"ל אדם טבע ודין

אלעד הוכמן, מנכ"ל מגמה ירוקה

ד"ר יונתן אייקנבאום, מנהל גרינפיס ישראל

ליאת לרנר, מנכ"לית אילת אילות אנרגיה מתחדשת

אריק רוזנבלום, מנכ"ל אקואושן

פרופ' נדב ששר, יו"ר עמותת הסביבה מדבר וים אילת

גדעון ברומברג, מנכ"ל אקופיס מזרח תיכון בישראל

עזרי קידר, מנכ"ל עמותת קשת - קהילה | תרבות | סביבה במצפה רמון והר הנגב

טל הולצמן, יו"ר עמותת סביבה בריאה בערבה

ד"ר טארק אבו חאמד, מנכ"ל מכון הערבה ללימודי סביבה

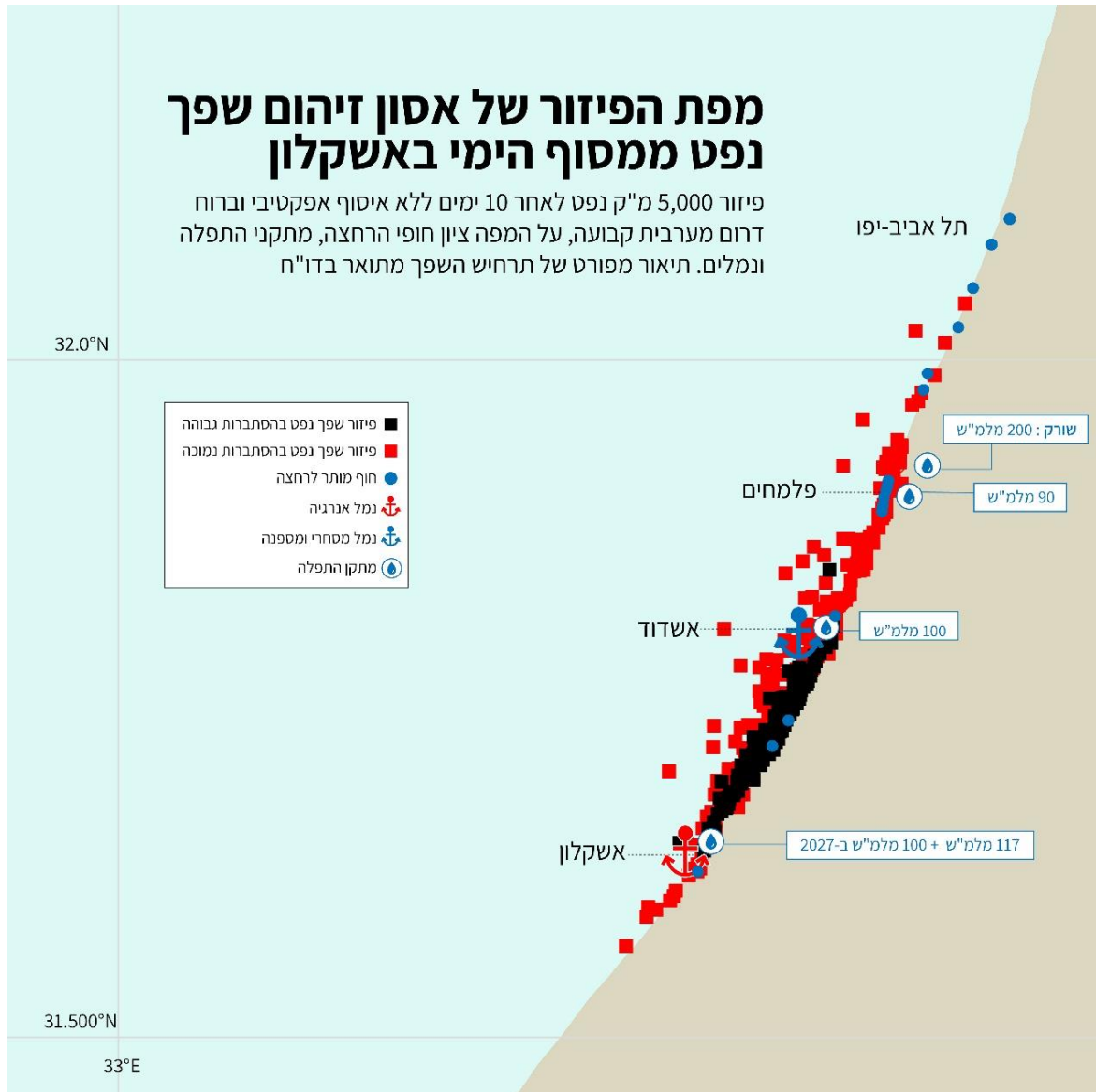
פרופ' נדב דוידוביץ', יו"ר פורום בריאות הציבור, ההסתדרות הרפואית

פרופ' חגי לוין, יו"ר איגוד רופאי בריאות הציבור, ההסתדרות הרפואית

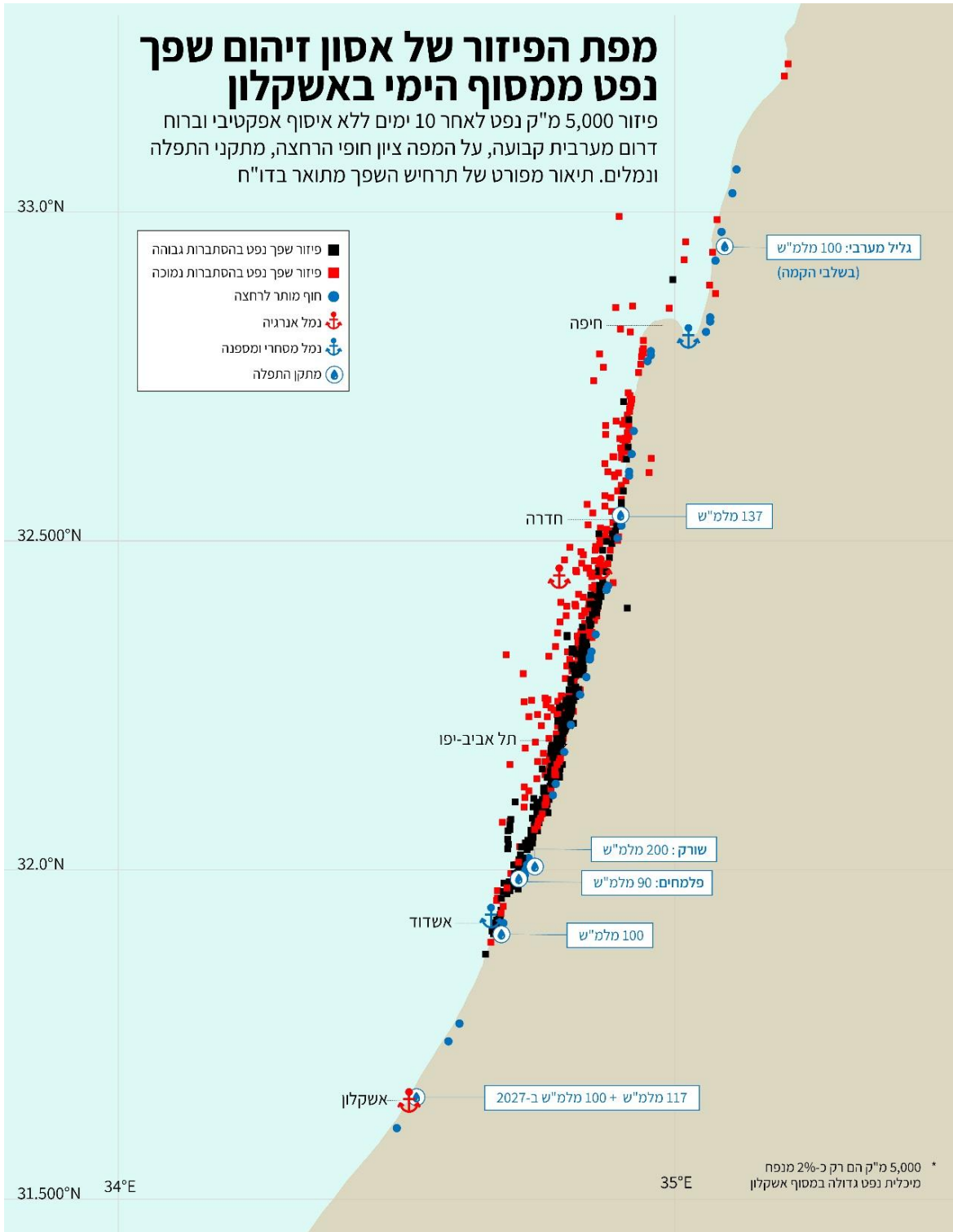
שלמה בוטבגה, מחאת הנוער למען האקלים

מצורפות כנספחים דוגמאות תוצאות מודלים של פיזור הזיהום באירוע שפך באילת ובאשקלון:

1. **מפת פיזור שפך נפט מהמסוף הימי באשקלון לאחר 10 ימים של רוח צפון-מערבית**
(נערך בסיוע היחידה הארצית להגנת הסביבה הימית במשרד להגני"ס).

2. מפות פיזור שפך נפט מהמסוף הימי באשקלון ברוח דרום-מערבית לאחר 10 ימים. (הרצת המודל נערכה ביחידה הארצית להגני"ס הימית, המשרד להגני"ס).

3. פיזור מזהמים על פני המים 48 שעות לאחר שפך במסוף הנפט באילת בתאריכים ושעות שונות לאורך השנה (Gildor, 2023)

